

2015 - Stefan Chwin i Marie-Luise Scherer

Stefan Chwin (1949)

Prozaik i eseista, literaturoznawca, uczeń Marii Janion, ale i grafik, o czym rzadziej się pamięta, urodzony i mieszkający w Gdańsku, mieście, które często bywa też bohaterem jego prozy. Chwin jest pisarzem melancholijnej pamięci o czasach i rzeczach, które odeszły, o świecie, którego ślady odnajduje on w wielokulturowej, palimpsestowej historii Gdańska. Ten prozaik rekonstruuje bowiem to, co niepowracalnie utracone – niemiecko-polskie mieszczańskie dzieje Gdańska, ale i obecne w nim pozostałości polskiej kultury kresowej. Ze świadomością jednak historycznych traum faszyzmu i komunizmu, które odebrały kulturze europejskiej jej niewinność. Te wątki odnajdziemy w takich powieściach, jak na przykład debiutancka *Historia pewnego żartu*, najgłośniejszy *Hanemann* czy *Ester*.

Fot. Włodzimierz Wasyluk

Niemożliwa z założenia rekonstrukcja przeszłości jest zarazem próbą dotykania słowem świata w jego rzeczowym wymiarze, stąd realistyczna pieczołowitość w opisach przedmiotów, wnętrz, strojów, która jest kolejną cechą tego pisarstwa. Odnosi się wrażenie, że Chwin się nie śpieszy, że pisze na przekór współczesnemu nerwowemu pośpiechowi. Można by ostrożnie powiedzieć, że pisarz oscyluje między zmysłową fascynacją światem i człowiekiem, widząc zarazem ich tajemniczość i niepojętość, oraz bolesnym zdziwieniem istnieniem, tym, że w ogóle zaistniało, że trwa, na przekór nieludzkim dziejom. Ten melancholijny rys widoczny jest także w książkach historycznoliterackich, na przykład w poświęceniu jednej z nich tematyce samobójstwa.

Obraz tego pisarstwa dopełniają powieści dla młodzieży, którymi zadebiutował pod pseudonimem Max Lars. Przełomowym momentem w karierze pisarskiej Chwina wydaje się przyznanie „Paszportu Polityki” za powieść *Hanemann* (1995).

Wybrane pozycje książkowe:

- *Ludzie-skorpiony* – pod pseudonimem Max Lars (1984)
- *Dzieci* – tom I i II z serii „Transgresje”, wspólnie z Marią Janion (1988)
- *Człowiek-Litera* – pod pseudonimem Max Lars (1989)
- *Romantyczna przestrzeń wyobraźni* (1989)
- *Krótką historią pewnego żartu. Sceny z Europy Środkowowschodniej* (1991)
- *Hanemann* (1995)
- *Esther* (1999)
- *Złoty pelikan* (2003)
- *Żona prezydenta* (2005)

- *Dolina Radości* (2006)
- *Dziennik dla dorosłych* (2008)
- *Samobójstwo jako doświadczenie wyobraźni* (2010)
- *Panna Ferbelin* (2011)
- *Miłosz. Interpretacje i świadectwa* (2012)
- *Samobójstwo i grzech istnienia* (2013)

Marie-Luise Scherer

Urodziła się w 1938 roku w Saarbrücken. Przez wiele lat (do 1998 roku) pracowała jako reporterka i dziennikarka, m. in. dla renomowanych niemieckich tygodników „Die Zeit” i „Der Spiegel”. Jest autorką niewielu książek, które jednak przyniosły jej uznanie zarówno wśród czytelników jak też znawców literatury. Obecnie żyje w małej miejscowości nad Łabą przy dawnej granicy niemiecko-niemieckiej i poświęca się pisaniu.

Scherer była pierwszą autorką, która zamieściła swe reportaże w „Der Spiegel”, który jako magazyn opinii z reguły nie drukuje utworów literackich. Jej reportaże i miniatury literackie przyciągają mistrzowskim językiem i precyzją psychologicznej obserwacji. Niczym credo swego pisarstwa powtarza, że „zdanie musi przylegać do rzeczywistości jak rękawiczka do dłoni”.

Portretowała codzienność w jej formach dalekich od wzniosłości, interesowały ją egzystencja wykluczonych, strategie przeżycia autsajderów nie znajdujących miejsca w głównym nurcie, egzotyka codziennego życia. Na podstawie losu psów pełniących służbę na niemiecko-niemieckiej granicy przed 1990 rokiem potrafiła przejmująco opisać nieludzki wymiar tego miejsca i zgęszczone cierpienie również ludzi dotkniętych podziałem państwa. Zdomowiona jest również w kulturze francuskiej, której poświęciła kilka tekstów.

Najważniejsze wydane książki:

- „Der Akkordeonspieler” (2004) – wydana w renomowanej serii „Die Andere Bibliothek” Hansa Magnusa Enzensbergera;
- „Die Bestie von Paris und andere Geschichten” (2012);
- „Die Hundegrenze” (2013).

Nagrody:

- im. Ludwika Börnego 1994
- im. Italo Svevo 2004
- im. Henryka Manna 2011

